

N:o 182.

Af herr **J. J. Byström**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående afskaffande af dödsstraffet.

Flere gånger har man i Riksdagen motionerat om att dödsstraffet måtte blifva borttaget ur den allmänna strafflagen. Senast var det herr M. F. Nyström, som 1901 väckte motion härom. Men lika många gånger har Riksdagen röstat för dess bibehållande. Allt fler och fler torde dock inse, att ett land såsom vårt skulle reda sig lika bra utan denna från gamla tider kvarstående, motbjudande straffart. Särskildt har justitierådet S. R. D. K. Olivecrona genom sitt vida berömda arbete i detta ämne gifvit, som mig synes, en dödsstöt åt dödsstraffet i den svenska lagstiftningen.

I denna frågas tidigare skeden sökte man bland annat hämta stöd från bibelns heliga lära för dödsstraffets berättigande. Mindre och mindre har man dock i senare tider åberopat detta skäl. Och om man ej blott stannar vid en del af gamla testamentets utsagor, utan söker att äfven se saken i nya testamentets ljus, kan man icke finna något som tvingar till dödsstraffets försvarande. Jesu Kristi upphöjda lära synes mig icke bjuda, att den ena människan skall i straffets tecken döda den andra.

Genom att beröfva en brottsling lifvet har man ock beröfvat honom möjligheten att kunna bättra sig. Om än straffet såsom mången förmenar skall hafva något af hämnd öfver sig, bör det väl väsentligen vara af en fostrande betydelse. Den brottslige bör man söka förmå att bättra sig. Allt bör göras för att få honom upprättad. Detta kan ju icke äga rum med en som undergått dödsstraffet.

Men, säger man, detta straff bör finnas för att ingifva dem, som möjligen ännu begå grofva brott, skräck och fruktan. Man statuerar exempel, som skola hindra andra att träda in på brottets väg. Om nu detta är ett af motiven för dödsstraffets bibehållande, måste det vara felaktigt. Ty om den dödsdömde skall dödas för att man skall ingifva andra skräck och fasa, måste han ju lida för andras möjligen framträdande grofva synder och ej allenast för sina egna. Det kan ju ej vara rätt.

För öfrigt är det ytterst ovisst, huruvida dödsstraffets hemskhet verkligen afhåller dem, som vilja gå in på brottets bana, från att göra det. Meningarna härom äro i allt fall delade. Skulle emellertid detta vara förhållandet, då borde ju så stor offentlighet som möjligt gifvas åt afrättningarna. Men detta gör man ej längre. Dessa sorgliga, offentliga stupstocksscener höra dess bättre, hvad vårt land beträffar, till det svunna. Och jag hoppas, att äfven dödsstraffsparagraferna, som väl kunna flyktigt betraktas vid studiet af lagfarenhet, skola snart vara att finna i lagböcker, som ej vidare användas vid Sveriges rikets domstolar. Det framhålles ock, att dödsstraffet måste finnas för att samhället eller staten skall kunna skydda sig för de gröfsta brottslingarna. Om det vore så, att dödsstraffet kunde verkligen skydda för det farliga brottet, kunde ju, från den synpunkten sedt, denna straffart försvaras. Men det är ju först efter det att de gräsliga brotten äro begångna, som straffet kommer. Och det är väl ändå ytterst sällsynt, att en brottsling, som uttjänt näst svåraste straff, som svensk lag påbjuder, faller i samma grofva brott, som han förut varit straffad för. Sker det, kan det ju möjligen bero på omständigheter, som skulle kunna vara förmildrande, om man rätteligen kände dem.

Emellertid har ju staten andra utvägar att skydda sig för här åsyftade brottslingar än att taga deras lif.

Så anföres af försvararna af dödsstraffet, att det upptagits såsom alternativt straff och att Konungen tillerkännes benådningsrätt. Äfven om dödsstraffet i regel upptagits i straffskalan endast som alternativt straff, kvarstår det dock som en möjlighet, och detta bör ej längre vara fallet. Hvad benådningsrätten angår, är den enligt vår lag säkerligen af den ansvarsfulla karaktär, att den, som har den, icke torde hafva något emot, att den i detta fall fräntages honom, genom att dödsstraffet upphäfves.

Den som har benådningsrätten kan ock utsättas för en godtycklighet, som icke verkar alldeles så bra. I en af herr C. Lindhagen år 1901 till lagutskottets utlåtande i detta ärende fogad reservation hafva omnämnts exempel, som delvis belysa detta förhållande.

Lagens män kunna ju ock i något fall taga miste i sina domar. Då så möjligen skett, kan det ju i vanliga fall åtminstone delvis rättas, om felet blir uppenbart. Men har en dom fällts, som orättvist beröfvat en tilltalad lifvet, kan ju ingen rättelse ske.

Alla äro vi ock barn af vår tid, hvadan åtskilligt, som i en tid anses i högsta grad straffvärdt, i en annan upplystare tid bedömes betydligt annorlunda. Här är ju ock ett område, där en humanisering säkerligen utan någon som helst fara för ett lugnt samhällslif kan åstadkommas.

I flere länder har dödsstraffet borttagits ur lagen, och i en del stater, där dödsstraffet finnes kvar, anses det vara en så omodern straffart, att det sällan eller aldrig tillämpas.

Då det kan gå i dessa stater utan detta straff, bör rättsordningen äfven hos oss icke oroas, om det borttages.

På grund af det anförda tillåter jag mig värdsamt hemställa,

att Riksdagen under uttalande, att den anser dödsstraffet böra ur allmänna strafflagen borttagas, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till sådana ändringar i nu gällande strafflag, som i följd af dödsstraffets upphäfvande kunna vara erforderliga.

Stockholm i januari 1908.

J. Byström.